

A „valamit hívők”

Új vallási közösségek Hollandiában

Nem vagyok keresztény, és hívő sem. De ateista sem vagyok. Nem is tudom, valóban hogyan is vannak ezek a dolgok. Talán létezik valami, egy titok, amely hordozza a mi valóságunkat.” A holland *Marjoleine de Vos* azért beszél ilyen nyíltan a hitéről, mert tudja, hogy szavaiban sok más ember is magára ismer. Újságíróként dolgozik az *NRC Handelsblad* című holland napilapnál.

A hollandok több mint 60%-a kilépett az egyházból, és nem csupán azért, mert pénzt akartak megspórolni. Inkább azért, mert már nem találják meggyőzőnek az Istenről alkotott hagyományos elképzeléseket és az egyházi erkölcsöt. „Ezek az emberek úgyszólván eljutottak a hivatalos egyházi tanítás nullpontjához”, mondja *Gijs Dingemans* groningeni protestáns teológus. „Megszabadultak mindentől, amivel már nem tudnak mit kezdeni. És hirtelen felfedezik: Még mindig létezik valami, ami fölötté áll az egész hétköznapi valóságnak. Ezeket az embereket nevezük hollandul ‘ietszistáknak’. ‘Iets’ azt jelenti: valami. Ezek az emberek még mindig hisznek valamit. De mi ez a ‘valami’?”

Gijs Dingemans több könyvben vizsgálta az új spirituális trendet, ezeket a „valamit hívőket”. A *Trouw* című napilapban heteken át folyt a vita erről, konferenciákat is rendeztek a témáról. „Ezek az általunk felszínesnek nevezett ‘valamit hívőkről’ vitáztunk, akik közömbösen feltételeznek valami tetszőlegeset ég és föld között, de tovább nem érdeklődnek. Érdekesebb dolog az önkritikus ‘valamit hívőkkel’ beszélni; ők érzik, hogy ez a csodálatos valami, ami nagy kérdésként jelenik meg a mindennapokban, nagyon is lehet az élet titkához vezető út”, hangzik *Gijs Dingemans* kommentárja.

Kollégája, *Herbert Wevers* teológus csak egyetérteni tud ezzel: „Egy több mint száz résztvevős temetés után sok fiatalabb ember vallotta magát ‘ietszistának’, mondja Den Haag protestáns lelkésze. „Tekintettel arra, hogy egy fiatal férfi hirtelen haláláról volt szó, azt mondták nekem: ‘Lennie kell valaminek ezen a rövid életen túl is.’”

Christiane Berkvens-Stevelinck rotterdami lelkész az tapasztalja, hogy az ‘ietszisták’ egyáltalán nem mindig spirituális különcök. Nagyon is érdeklődnek a közösségi programok iránt, például a születés, házasságkötés, válás, halál kapcsán kialakított új szertartások iránt. A *Remonstranten-Kirche* teológusnőjeként munkájának egyik súlypontja a szertartások szabad megformálása, könyvet is írt erről. „Ezek az emberek spirituális vágyakozást éreznek magukban, s a fontos élettapasztalatok idején túl akarunk tekinteni a hétköznapiságon”, mondja.

Gijs Dingemans egyenesen úgy véli, hogy a minimumra zsugorított valamit-hívésben az élet isteni titkának nyomára bukkant: „A valami nagyobbba vetett hit sokak számára összekapcsolódik azzal, hogy igent mondanak egy végtelen titokra, amelyet nem neveznek meg pontosabban; talán valamiféle tisztelet van bennük, és nem akarják ezzel túlságosan lekicsinyíteni Istent.”

Dingemans tudja, hogy a ‘valamit hívők’ nem fognak visszatérni a megszokott egyházi közösségekbe. „Egy erdei séta, figyelmes zenehallgatás vagy műalkotás-szemlélés, sietség nélküli beszélgetés során élük át az élet mély titkát.” Léteznek-e körükben az imádság új formái? „Aki törekeny szavakba foglalja reményét, az vágyakozását fejezi ki, elégedetlenségét a fennálló világgal. S aki az élet titkát tekinti hite alapjának, az minden élővel védelmezni fog”, mondja ezzel kapcsolatban a lelkész.

A ‘valamit hívők’ nem képviselnek sajátos erkölcsöt, hanem az általános emberi etika józan útmutatásait követik. Távlataik azonban messzebbre nyúlnak: szemük előtt egy nagyobb ökumené lebeg, amelyben a különböző kultúrákhoz tartozó emberek egyenrangúnak tartják egymást, mivel valamennyien úgy érzik, hogy az élet titkának részesei. A hagyományos egyházak meglepődnek: Ennyire vallástalanok csak nem lehetnek azok az emberek, mint mondják, akik évekkel ezelőtt hagyták el az egyházakat.

Még meglepőbb, hogy például még a holland katolikus egyház keresztényei körében is megfigyelhető a ‘valamit hívésre’ való hajlam: 1966-ban a megkérdezett katolikusok 38%-a jelentette ki, hogy nagyon egyetért a katolikus hit tanításaival; 1996-ban már csak 3%-uk. Így aztán számukra már nem jön szóba a személyes és szentháromságos Isten. A hollandiai protestáns egyházakban a „szigorúan hívők” 1966-os 56%-a 1996-ra 31%-ra csökkent. A mai közvélemény-kutatások azt mutatják, hogy a régi dogmatika már csak a teológiai tankönyvekben létezik, a hívők fejében nemigen.

Forrás: Publik-Forum, 2010/8

